

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

อุปกรณ์และสารเคมี

1. อุปกรณ์สำหรับเก็บตัวอย่าง

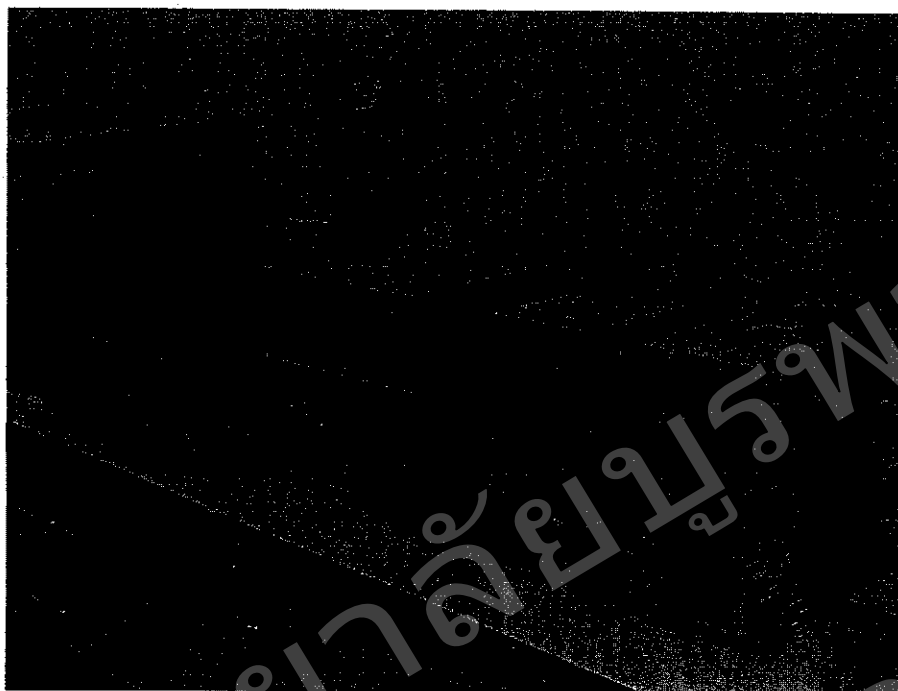
- 1.1 Sediment Core สำหรับเก็บตัวอย่างดินตะกอน
- 1.2 Global Positioning System (GPS)

2. อุปกรณ์และเครื่องมือสำหรับเตรียมตัวอย่างเพื่อการวิเคราะห์

- 2.1 เครื่องชั่งไฟฟ้าอย่างละเอียด 4 ตำแหน่ง
- 2.2 ตู้แช่แข็ง (Deep Freezer)
- 2.3 เครื่องอบแห้งระบบทำความเย็น (Freezer Dryer)
- 2.5 ตู้ดักควัน
- 2.6 เครื่องกลั่นกรด
- 2.7 เครื่องย่อยตัวอย่าง (Microwave Digester)
- 2.8 เตาเผา
- 2.9 Automatic Pipette
- 2.10 Teflon Bottle
- 2.11 ครูซิเบิลสำหรับเผาสารเคมี

3. เครื่องมือสำหรับวิเคราะห์ตัวอย่าง

- 3.1 เครื่อง Cold Vapor Atomic Fluorescence Spectrometry (CVAFS) โดยใช้เครื่อง Atomic Fluorescence ของ PSA analytical รุ่น Merlin สำหรับการวิเคราะห์ปรอทรวม (ดังในภาพที่ 10)
- 3.2 เครื่อง Atomic Absorption Spectroscopy ยี่ห้อ VARIAN รุ่น 55B สำหรับการวิเคราะห์เหล็ก, แมงกานีส และอะลูมิเนียม

ภาพที่ 11 เครื่อง Cold Vapor Atomic Fluorescence Spectrometry (CVAFS)

4. สารเคมีสำหรับย่อยดินตะกอน และวิเคราะห์ตัวอย่าง

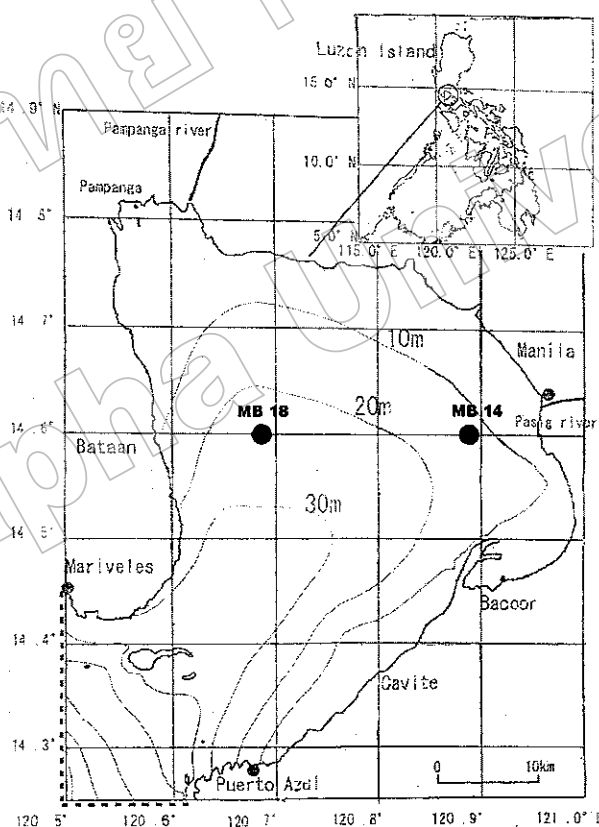
- 4.1 กรดไฮโดรคลอริกเข้มข้น (HCl) (Redistilled Grade)
- 4.2 กรดไนตริกเข้มข้น (HNO₃) (Redistilled Grade)
- 4.3 โซเดียมไฮดรอกไซด์ (NaOH) (A.R. Grade)
- 4.4 Stannous Chloride (SnCl₂·2H₂O)
- 4.5 สารละลายมาตรฐานของปรอท (Standard Solution) (ASS Grade)
- 4.6 สารละลายมาตรฐานของเหล็ก (Standard Solution) (ASS Grade)
- 4.7 สารละลายมาตรฐานของอะลูมิเนียม (Standard Solution) (ASS Grade)
- 4.8 สารละลายมาตรฐานของแมงกานีส (Standard Solution) (ASS Grade)
- 4.9 Argon Gas
- 4.10 Deionized Water
- 4.11 Distilled Water
- 4.12 0.2 N Potassium Bromate (KBrO₃)
- 4.13 0.2 N Potassium Bromide (KBr)
- 4.14 Hydroxyammonium Chloride

วิธีดำเนินการ

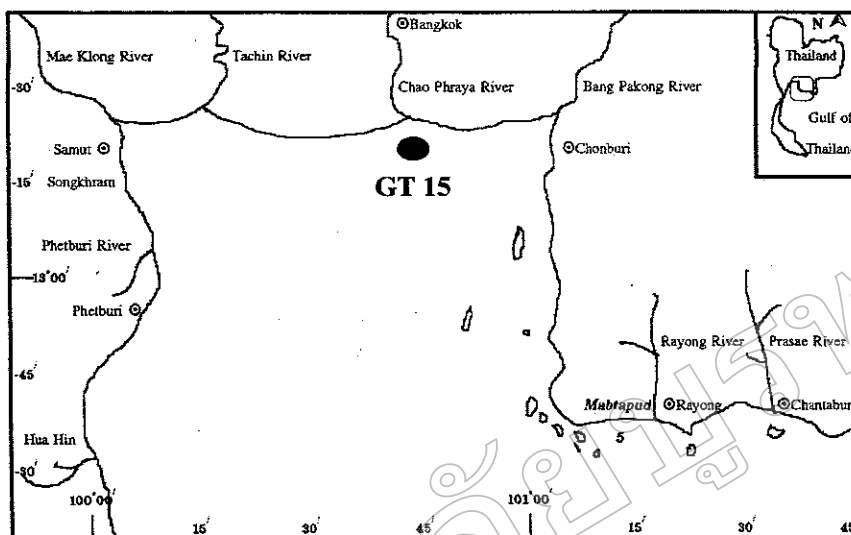
1. สถานีเก็บตัวอย่าง

พื้นที่ศึกษา คือ เก็บตัวอย่างแท่งดินตะกอนจาก อ่าวมะนิลา โดยทำการเก็บตัวอย่าง จำนวน 2 สถานี สถานีละ 1 แท่ง โดยแต่ละ แท่งมีความยาว 82 และ 92 เซนติเมตร ตามลำดับ และทำการเก็บตัวอย่างแท่งดินตะกอนจาก อ่าวไทย โดยทำการเก็บตัวอย่าง 1 สถานี จำนวน 1 แท่ง ทำให้มีแท่งดินตะกอนตัวอย่างทั้งหมด 3 แท่ง

โดยจุดเก็บตัวอย่างจาก อ่าวมะนิลา สถานีที่ 1 (MB 14) อยู่ที่ตำแหน่งละติจูด 14 องศา 6 ลิปดาเหนือ และลองจิจูด 120 องศา 9 ลิปดาตะวันออก และจุดเก็บตัวอย่างสถานีที่ 2 (MB 18) อยู่ที่ตำแหน่งละติจูด 14 องศา 6 ลิปดาเหนือ และลองจิจูด 120 องศา 7 ลิปดาตะวันออก (ดังในภาพที่ 12)

ภาพที่ 12 จุดเก็บตัวอย่างแท่งดินตะกอนจากอ่าวมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์

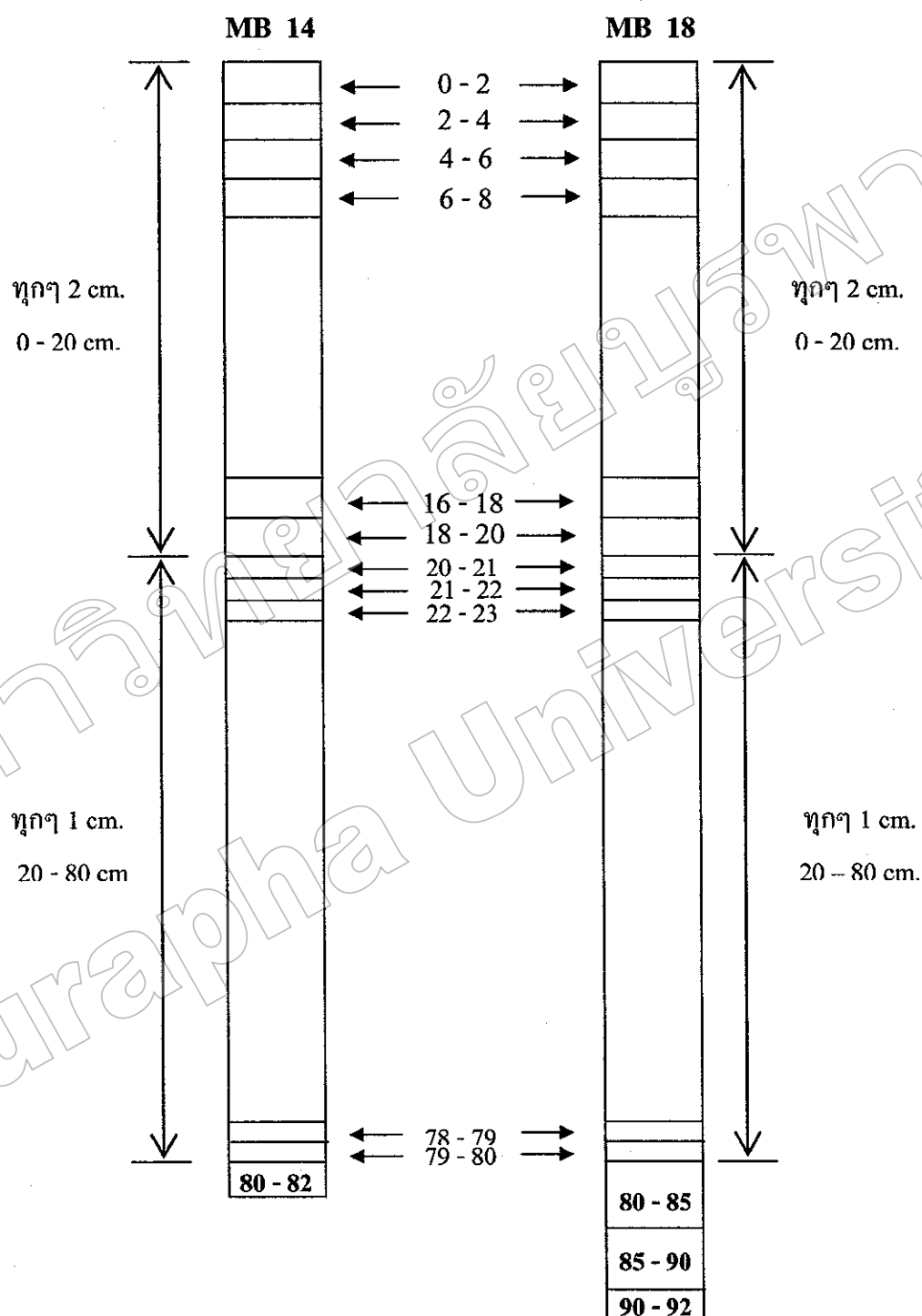
ภาพที่ 13 จุดเก็บตัวอย่างแท่งดินตะกอนจากอ่าวไทย ประเทศไทย

2. การศึกษาการสะสมของปรอทตามระดับความลึก

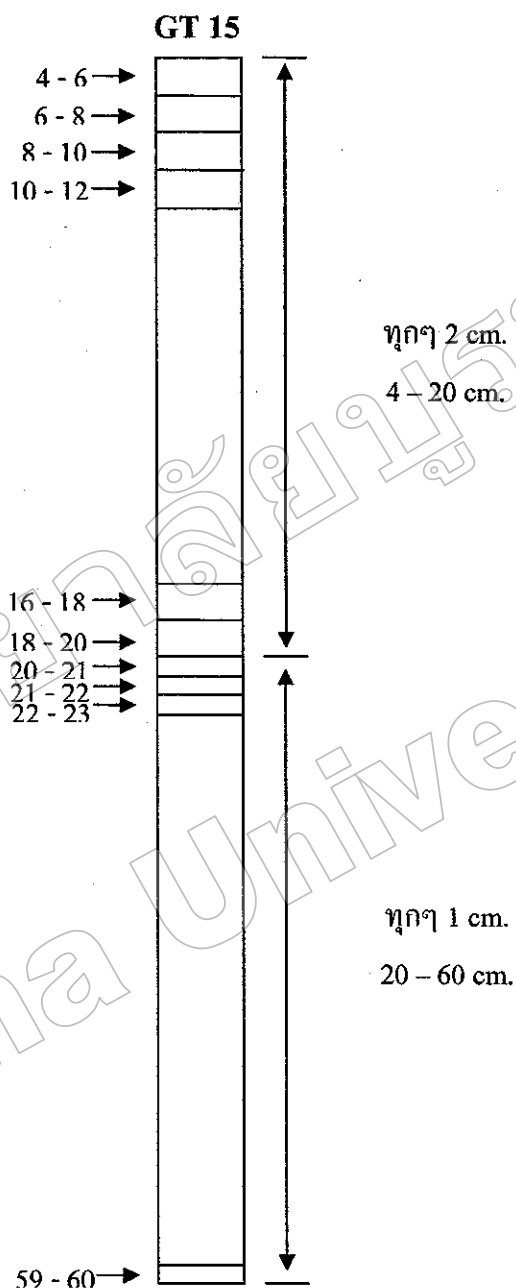
การศึกษาการสะสมของปรอท ตามระดับความลึกของตะกอนจากอ่าวมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ โดยใช้ชุดเก็บดินแบบแท่งดินตะกอน (Sediment Core) ซึ่งทำจากวัสดุ Plaxigrass แท่งดินตะกอนที่ถูกเก็บขึ้นมาจะถูกปิดด้านหัวด้านท้ายด้วยจุกยาง

แท่งดินตะกอนจากอ่าวมะนิลา จะถูกนำมาตัดเป็นชั้น ๆ โดยที่ระดับความลึก 1-20 เซนติเมตรแรก จะตัดตามระดับความลึกทุก ๆ 2 เซนติเมตร และที่ความลึก 20 – 80 เซนติเมตร จะตัดตามระดับความลึกทุก ๆ 1 เซนติเมตร จนถึงความลึกประมาณ 80 เซนติเมตร (ดังในภาพที่ 14) โดยใช้มีดพลาสติก และใส่ลงในถุงพลาสติก แล้วจะนำไปเก็บที่อุณหภูมิ -80 องศาเซลเซียส และจะถูกนำมาทำให้แห้งด้วยเครื่องทำแห้งระบบความเย็น (Freeze Dry) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ปริมาณปรอทรวม ในดินตะกอนต่อไป

สำหรับแท่งดินตะกอนจากอ่าวไทย จะถูกนำมาตัดเป็นชั้น ๆ โดยที่ระดับความลึก 4-20 เซนติเมตรแรก จะตัดตามระดับความลึกทุก ๆ 2 เซนติเมตร และที่ความลึก 20-60 เซนติเมตร จะตัดตามระดับความลึกทุก ๆ 1 เซนติเมตร จนถึงความลึกประมาณ 60 เซนติเมตร (ดังในภาพที่ 15) โดยใช้มีดพลาสติก และใส่ลงในถุงพลาสติก แล้วจะนำไปเก็บที่อุณหภูมิ -80 องศาเซลเซียส และจะถูกนำมาทำให้แห้งด้วยเครื่องทำแห้งระบบความเย็น (Freeze Dry) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ปริมาณปรอทรวม ในดินตะกอนต่อไป

ภาพที่ 14 การตัดดินตะกอนตามระดับความลึกของแท่งดินตะกอนตัวอย่างจากอ่าวมะนิลา
ประเทศฟิลิปปินส์

ภาพที่ 15 การตัดดินตะกอนตามระดับความลึกของแท่งดินตะกอนตัวอย่างจากอ่าวไทย
ประเทศไทย

3. การเตรียมตัวอย่างเพื่อการวิเคราะห์ปรอท

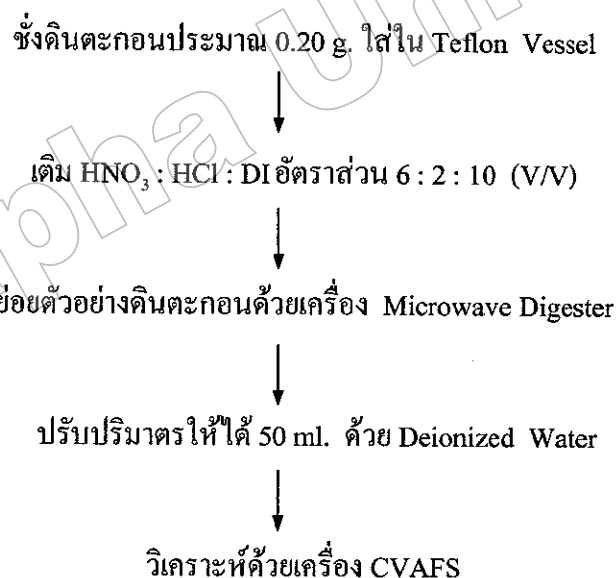
ดินตะกอนที่แบ่งออกในแต่ละส่วน จะทำการคลุกเคล้าให้เป็นเนื้อเดียวกัน แล้วแยกเปลือกหอยออก และเก็บในถุงพลาสติก ก่อนนำไปชั่งน้ำหนักด้วยเครื่องชั่งทศนิยม 4 ตำแหน่ง จากนั้นนำดินตะกอนที่ชั่งน้ำหนักแล้ว ใส่ลงในภาชนะพลาสติกที่ปิดสนิท แล้วนำไปเข้าสู่ขั้นแจ้ง

ที่อุณหภูมิ -80 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 1-2 วัน แล้วนำตัวอย่างดินตะกอนออกจากตู้แช่แข็งไปเข้าเครื่องอบแห้งระบบทำความเย็นที่อุณหภูมิ -55 องศาเซลเซียส (ประมาณ 1-2 วัน) หลังจากนั้นจึงนำตัวอย่างดินตะกอนออกจากเครื่องอบแห้งระบบทำความเย็น แล้วทำการชั่งน้ำหนักด้วยเครื่องชั่งทศนิยม 4 ตำแหน่ง ก่อนเก็บตัวอย่างดินตะกอนไว้ในภาชนะพลาสติกที่มีเม็ดดูดความชื้น (Silica Gel) รองอยู่ด้านล่าง ทำการปิดให้สนิท แล้วนำเข้าตู้แช่แข็งที่อุณหภูมิ -80 องศาเซลเซียส เพื่อรอขั้นตอนการย่อยดินตะกอน ที่จะกล่าวถึงในหัวข้อวิธีวิเคราะห์ปรอทในดินตะกอน

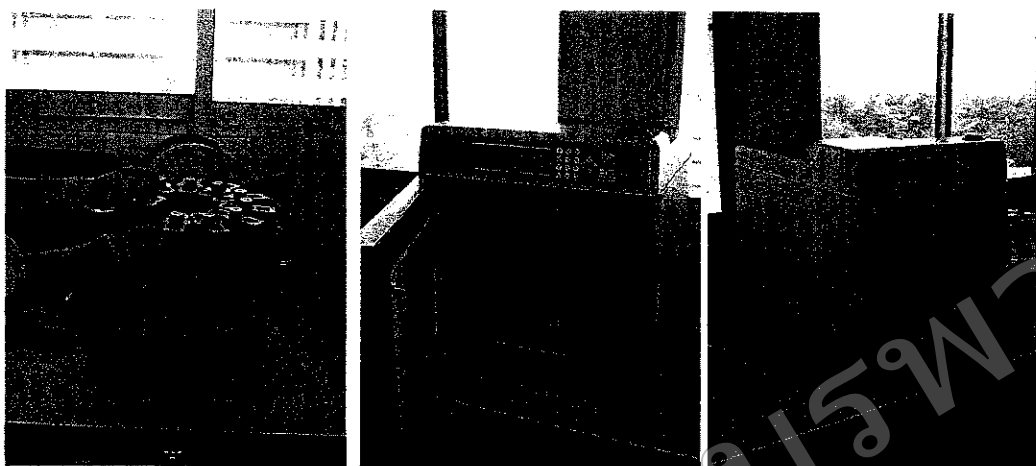
การวิเคราะห์ปรอท

1. การย่อยตัวอย่างดินตะกอน

ทำการวิเคราะห์ Total Hg โดยการย่อยตัวอย่างดินตะกอนด้วยเครื่อง Microwave Digester (ดังในภาพที่ 17) โดยใช้ HNO_3 : HCl : DI อัตราส่วน 6 : 2 : 10 (V/V) นำตัวอย่างดินตะกอนที่ย่อยเสร็จแล้ว มาปรับปริมาตรด้วย Deionized Water ให้ได้ 50 ml แล้วนำตัวอย่างไปวิเคราะห์ด้วยเครื่อง Cold Vapor Atomic Fluorescence Spectrometry ขั้นตอนการวิเคราะห์ (ดังภาพที่ 16)

ภาพที่ 16 ขั้นตอนการวิเคราะห์ปรอทในดินตะกอน

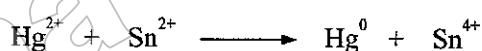
ภาพที่ 17 เครื่อง Microwave Digester สำหรับทำการย่อยตัวอย่าง

2. การวิเคราะห์ปริมาณปรอทด้วยเครื่อง Cold Vapor Atomic Fluorescence Spectrometry

Spectrometry

2.1 การวิเคราะห์

วิเคราะห์ปริมาณปรอทโดยใช้เครื่อง Cold vapor Atomic Fluorescence Spectrometry (CVAFS) โดยใช้เครื่อง Atomic Fluorescence ของ PSA analytical รุ่น Merlin โดยในการวิเคราะห์จะใช้ Stannous Chloride (SnCl_2) เป็นตัวรีดิวซ์ให้ Hg^{2+} กลายเป็น Hg^0 ซึ่งสามารถระเหยกลายเป็นไอได้ ดังสมการ

เมื่อไอของปรอทเกิดขึ้นจะถูกขับเข้าไปใน Fluorescence Cell โดยมีก๊าซอาร์กอนเป็น ตัวพา อะตอมอิสระที่ผ่านไปตามความยาวของ Fluorescence Cell จะถูกวัดค่าการดูดกลืนแสงโดยลำแสงจากหลอดฮาโลเจนที่มีความยาวคลื่น 253.7 นาโนเมตร

2.2 การสร้างกราฟมาตรฐาน (Standard Calibration Curve)

การสร้างกราฟมาตรฐานของปรอทโดยทำการวัดแปลงค่าด้วยเครื่อง อะตอมมิค แอ็บซอร์ปชัน แล้วจึงทำการวัดสารละลายมาตรฐานของปรอทตามความเข้มข้นที่เตรียมไว้คือ 0, 0.1, 0.5 และ 1 $\mu\text{g/L}$ ตามลำดับ เครื่องจะทำการคำนวณและสร้างกราฟมาตรฐานของปรอท

2.3 การคำนวณ

สร้างกราฟมาตรฐานโดยเขียนกราฟระหว่างความสูงของพีคของสารละลายมาตรฐานกับความเข้มข้นของสารละลายมาตรฐาน วัดความสูงของพีคที่อ่านได้จากสารตัวอย่าง นำไป

เปรียบเทียบกับกราฟมาตรฐาน และอ่านความเข้มข้นจากกราฟ นำความเข้มข้นที่ได้ซึ่งมีหน่วยเป็น $\mu\text{g/L}$ และนำไปแทนค่าในสูตรคำนวณความเข้มข้นของปรอทในดินตะกอนในหน่วย $\mu\text{g/g}$

สูตรการคิดคำนวณ

$$A = \frac{(B-C) \times D}{1000 \times E}$$

A = ความเข้มข้นของปรอทในตัวอย่างดินตะกอน ($\mu\text{g/g}$)

B = ความเข้มข้นของปรอทในสารละลายที่ได้จากการย่อยตัวอย่างดินตะกอน ($\mu\text{g/L}$)

C = ความเข้มข้นของปรอทใน Blank ($\mu\text{g/L}$)

D = ปริมาตรสุดท้ายในการเตรียมตัวอย่าง (ml)

E = น้ำหนักตัวอย่างดินตะกอน (g)

2.4 Limit of Detection

2.4.1 Limit of Detection ของการวิเคราะห์ปรอทในดินตะกอน

ค่า Detection Limit ของการวิเคราะห์ปรอทในดินตะกอน คำนวณจาก 3 เท่าของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของ Blank จำนวน 8 ซ้ำ โดยมีวิธีการเตรียมตัวอย่าง เช่นเดียวกับการเตรียมตัวอย่าง เพื่อการวิเคราะห์ปรอทในดินตะกอน ตามรายละเอียดในหัวข้อการวิเคราะห์ปรอทในดินตะกอน และวิเคราะห์ความเข้มข้นของปรอทด้วยเครื่อง Cold Vapor Atomic Fluorescence Spectrometry (CVAFS)

$$\text{Mean of Blank} = 0.0016$$

$$\text{SD of Blank} = 0.0005$$

$$\text{Limit of Detection} = 3 \text{ SD of Blank}$$

$$= 0.0005 \times 3$$

$$= 0.0015 \mu\text{g/g}$$

3. การวิเคราะห์เหล็ก อะลูมิเนียม และแมงกานีส ด้วยเครื่อง Flame Atomic

Spectrometry

การวิเคราะห์เหล็ก, อะลูมิเนียม และแมงกานีส โดยนำสารละลายที่ได้ไปวัดหาปริมาณของโลหะหนักเหล็ก, อะลูมิเนียม และแมงกานีส ด้วยเครื่อง AAS (Atomic Absorption Spectroscopy)

สูตรคำนวณหาปริมาณความเข้มข้นของเหล็ก, อะลูมิเนียม, แมงกานีส

$$\text{Conc. } (\mu\text{g/g}) = \text{Absorbance} \times \text{Slope ของสมการ Y}$$

สมการ Y = สมการที่ได้จากกราฟ Standard

ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ใช้ปริมาตร 50 ml จะต้องหาปริมาณโลหะหนักใน 50 ml

ปริมาณโลหะหนักใน 50 ml = $\text{Conc.}(\mu\text{g/g}) \times 50 / 1000$

ดังนั้น น้ำหนักดินตะกอนตัวอย่าง 1 กรัม ควรมีปริมาณโลหะหนักปนเปื้อนอยู่

ปริมาณโลหะหนัก ใน 1 กรัม = ปริมาณโลหะหนักใน 50 ml ($\mu\text{g/g}$) / น้ำหนักที่ใช้

ในการ Digest

การตรวจวัด % recovery เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของเครื่องมือ

1. ปริมาณปรอทในดินตะกอน

การหา % Recovery เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของเครื่องมือและกระบวนการวิเคราะห์ ปริมาณปรอทรวมในดินตะกอน โดยใช้ตัวอย่างดินตะกอนมาตรฐาน (Marine Sediment Reference Material; MASS-3) ของ National Research Council Canada โดยมีค่าปริมาณปรอทรับรองเท่ากับ 0.091 $\mu\text{g/g}$ น้ำหนักแห้ง

ตารางที่ 7 เปอร์เซ็นต์ Recovery ของอะลูมิเนียม แมงกานีส เหล็ก และปรอทใน Reference Material; MESS-3

Heavy metal	No. of Test	Mean	Std. Dev.	Certified Values	% Recovery
Al (%)	5	8.03	0.30	8.59	93.48%
Mn ($\mu\text{g/g}$)	5	295.95	1.23	324	91.34%
Fe (%)	5	4.35	0.10	4.34	100.23%
Hg ($\mu\text{g/g}$)	5	0.09	0.001	0.091	98.90%

การวิเคราะห์หา % Ignition Loss

1. เตา Crucible เปลาที่ 450 องศาเซลเซียส นาน 4 ชั่วโมง
2. ทิ้งให้เย็นใน Desiccator แล้วชั่งน้ำหนัก Crucible
3. ชั่งตัวอย่างดินตัวอย่าง ประมาณ 0.50 กรัม ใส่ใน Crucible นำไปเผาที่

450 องศาเซลเซียส นาน 4 ชั่วโมง ทิ้งให้เย็นใน Desiccator แล้วชั่งน้ำหนัก Crucible คำนวณหา

% Ignition loss

วิธีคำนวณ

$$\% \text{ Ignition loss} = \frac{\text{น้ำหนักดินที่หายไป} \times 100}{\text{น้ำหนักดินก่อนเผาที่ 450 องศาเซลเซียส}}$$

การวิเคราะห์หา % Water Content

1. ชั่งน้ำหนักดินเปียกตัวอย่าง
2. นำตัวอย่างดินเปียกตัวอย่างไปแช่แข็งที่อุณหภูมิประมาณ -80 องศาเซลเซียส นาน 48 ชั่วโมง
3. นำตัวอย่างที่แช่แข็งแล้วไปทำให้แห้งด้วยเครื่อง Freezer Dryer เป็นเวลาประมาณ 64 ชั่วโมง แล้วทำการชั่งน้ำหนักดินแห้ง แล้วคำนวณหาค่า % Water Content

วิธีคำนวณ

$$\% \text{ Water Content} = \frac{\text{น้ำหนักดินที่หายไป} \times 100}{\text{น้ำหนักดินเปียกก่อนแช่แข็งที่ -80 องศาเซลเซียส}}$$

วิธีการวิเคราะห์ค่า Enrichment Factor (EF)

สูตรการคำนวณค่า Enrichment Factor EF = (M/ Al) Sediment/ (M/ Al) Crust

หมายเหตุ M = ความเข้มข้นของโลหะหนัก

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยธาตุต่าง ๆ บริเวณ Upper Continental Crust

Element		ที่มา
Al (%)	7.74	Wedepohl, 1995
Mn (ppm)	527	Wedepohl, 1995
Fe (%)	3.09	Wedepohl, 1995
Hg (ppb)	56.00	Wedepohl, 1995

ตารางที่ 9 วิธีการวิเคราะห์

คุณสมบัติ	วิธีการวิเคราะห์	เอกสารอ้างอิง
Total Mercury	Reduce Hg^{2+} to Hg^0 by $SnCl_2$	EPA Method 245.5 Mercury in sediments by CVAA
% Ignition Loss	Loss on Ignition	http://ag.udel.edu/extension/information/prod_agric/chap8_95.htm

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิจัยครั้งนี้นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์โดยอาศัยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) for Windows